

Paula Jesih — Jože Lipovec:

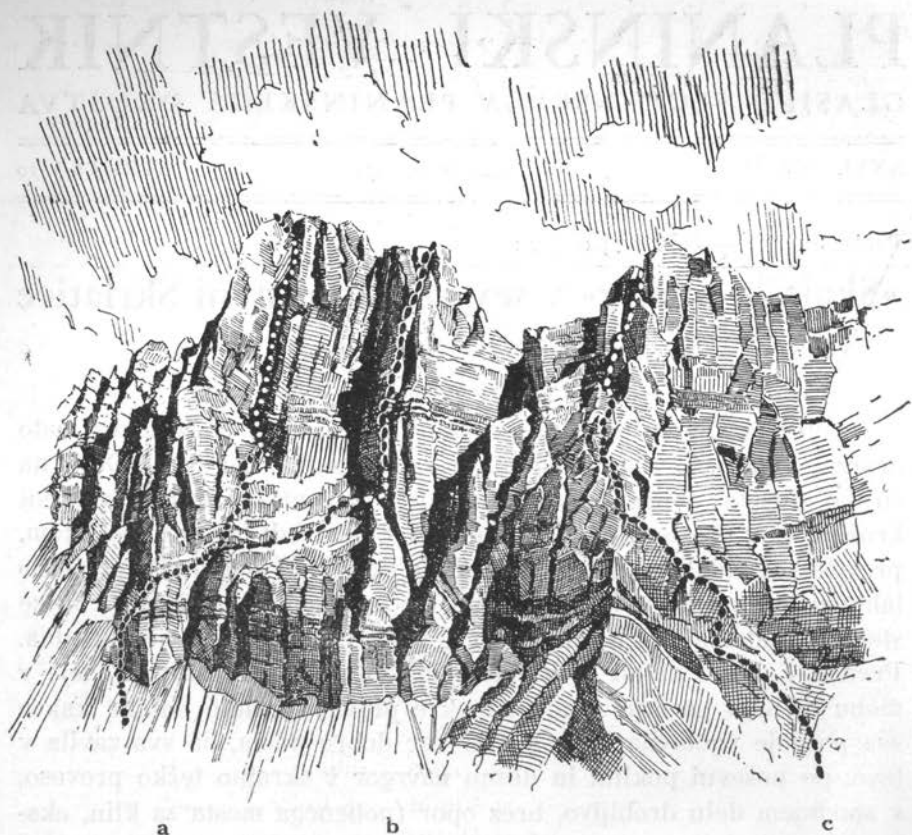
»Skalaški Steber« v sev.-zapadni steni Škrlatice (nova smer na desni).

S sliko v tekstu.

Iz Velike Dnine vstop na gredino (Terrasse) v stari smeri, nato desno po snežišču v snežen žleb, do zadnjega plazu v desni. Dalje na široko sipasto polico (možic) in dolega prečnica v desno (v sredi krušljiv rjav prestop) na široko polico. Smer vodi levo ob globokem, prevesnem, gladkem žlebu, ki se vleče skozi celi steber. Po pretežno lahkem terenu do velikega stolpa ob že omenjenem žlebu. Tu se stena nenadoma dvigne in na prvi pogled se dozdeva nepreločna. Prehod v desno bi bil že v spodnjem delu skrajno težaven, višje v žlebu bi naju pa črne gladke, mokre prevese kratko odbile, kakor sva pozneje ugotovila; zato sva jo kar dobro udelež, da sva zavila v levo, po poševni poklini in desno navzgor v skrajno težko preveso, v spodnjem delu drobljivo, brez opor (nobenega mesta za klin, ekspozicija!) in dalje po prepoki na krmoljo (balkon). Z iste edini možni prehod čez skrajno nagnjeno preveso brez dobrih oprimkov (v sredi prevese edini, a imenitni stop za oddih). V prevesi dalje do dobrega varovališča. Sedaj se teren za nekoliko raztežajev vrvi zboljša (grebenski skoki) in nato do prevesne zareze brez opor (8 m), za gvozdjenje preozke. Zarezo zaključuje gladka prevesna žmula (klini potrebni za stope in varovanje), kateri sledi poklina in dalje desno v krhek, lažji teren. (Odpočitek.)

Levo v kamin čez mal prag, ter po navpičnem mestu na malo poličko in po kaminih na vrh stebra v glavnem grebenu Škrlatice. Tu izstopna piramida. Najini upi, da doseževa še pred nočjo vrh Škrlatice, so se izjalovili, ker loči desni steber od vršne grmade globoka škrbina; zato bivak na grebenu med dvema navpičnima ploščama. (Veter, sodra!)

Sestop čez južno steno v Zadnji Dolek: Čez krušljivo stopnjo, po polici prečnica do rumene pečine (odlom) ter po gruščatih skokih navzdol na pomol; tu sva prestopila v levo in se spustila po vrvi skozi visok, gladek in prevesen kamin na široko polico ter preko skokov na sneg in na zaznamenovano pot, ki vodi s Škrlatice v Zadnji Dolek. — Čas plezanja: 9 ur.

- a) Sev.-zap. stena »Škrlatice« (2738 m), plezana 17. VII. 1927. (Stara smer.)
 b) »Skalaški Steber« v sev.-zap. steni Škrlatice (2738 m), 8. VII. 1931. (Nova smer.)
 c) Sev. zap. stena »Rakove Špice« (2550 m), plezana 18.—19. VII. 1931.

Paula Jesih:

Severozapadna stena »Rakove Špice« (2550 m)

(S sliko v tekstu.)

Čas: 18.—19. VII. 1931.

Plezalci: P. Jesih, J. Lipovec, M. Kajzelj.

Po Gruntovnici in desno po grapi proti Rakovi Špici (steber z desne) po levem bregu grape (hudourniki, rušje), nato desno na skalnat pomol v grapi (bivak-šotor). Po obraslem terenu na desni, nato levo v hudournik. Po njem in skozi rušje levo v grapo in po njenem desnem bregu po žlebu navkreber. Povprek čez grapo pod steber, ki se vleče vzporedno v steno, višje pa zavije v pravokotno smer in izgubi svojo izrazitost.

Vstop v drnasto steno in po njej na stebrov rob. Po drnastih pečeh, deloma skozi kamine po steburu navzgor. Desno proti visoki rdeči votlini, visoki ca. 100 m (tipično), ter levo nazaj na rob. Levo okoli roba prečnica. Po ca. 35 m visoki poklini preko plati navpično, izredno izpostavljeno, levo in spodaj strme in gladke plati, dobro vidne iz doline, skoraj nič prijemov. Poklino zaključujejo neprehodne prevese, zato desno eksponirana prečnica na mal pomol (možic). Nato prečnica desno okoli roba (brez stopov) do navpičnega, razdrtega in plitvega žleba. Vstop v zavihljaju levo pod preveso in v prevesni vrzeli med prevesno žmulo na desni in gladko navpično platjo na levi. Po žlebu z dvema prevesnima žmulama (deloma gvozdjenje) navzgor na stojišče. Dalje v navpični poklini z žmulami (podaljšek žleba), nato težaven prestop v levo traverzo (višina žleba s poklino vred ca. 30 m). Traverza v levo, izredno težaven in izpostavljen prestop na izredno ozko sipasto poličko, pokrito s prevesno žmulo (odbija v prepad, plazenje, klini). Levo okoli roba in navzgor po položnejšem pečevju do male gredine (bivak — možic). Čisti čas plezanja 8½ ure.

Po gredini desno in po strmem kaminastem žlebu v desni bok stebra. Nadaljnji prehod nemogoč radi navpičnih plati in preves — nazaj do bivaka, prečnica levo v malo zaprodeno kadunjo. Po navpičnem kaminu (7—8 m) na razdrto in zametano ozko polico sredi navpičnih gladkih plati (izredna izpostavljenost, možic). Po navpični poklini (izredno težavno, gvozdjenje samo s kolenom, zgoraj prevesa, klini) na malo visečo gredino. Desno po stopničastem kaminu (ca. 40 m) navzgor. Nato skrajno težavno čez preveso na razčlenjen in razdrt teren nad sistemom gladkih plati, v spodnjih $\frac{2}{3}$ stene (možic). Po desni razdrti, kaminasti grapi (tik levo ob vrhu) do mokrih preves (voda). Levo na mejno rebro grape in po kaminu cca. 10 m navzgor. Desno traverza (izpostavljena, klini) na malo prodišče v grapi v podaljšku spodnje grape. Ko se ta razcepi, v desni rokav in zelo krušljivo na glavni greben v prvo škrbino levo (severno) vrha Rakove Špice, ca. 25 m nižje vrha (izstopna piramida).

Čisti čas plezanja (ne vtevši zaplezanja) 6 ur. Skupaj 14½ ure.

Značilnost stene: strme, gladke plati brez opor.

Sestop po zaprodениh plateh v Zadnji Dolek.

Iglič Maks:

Severna stena Dolgega Hrbta

Dolgi Hrbet je ena izmed najbolj prepadnih gora v Kamniških Planinah. Njegova široka, severna tisočmeterska stena zapira proti jugu Ravensko Kočno, dočim ograja Bistriške Poče kot neznatен, grebenast hrbet, ki se vrže na severno stran globoko do molčečih

gozdov Ronske Kočne, odkoder je prelep pogled na vse te stene pod večer, ko zgorevajo smeje pečine v večernih zarjah in šume gozdovi v jesenskih sapah.

Severno steno Dolgega Hrbta deli grebenast steber v vzhodno in večerno polovico. Steber seže najgloblje v dolino; tod je tudi presek po precejšnji zarezi, ki se imenuje Žrelo, skozi katerega vodi planinska pot. Više gori je steber še enkrat prekinjen po široki, gruščasti gredi. To je Rdeča Greda, posuta z rdečim kamenjem, ki se kruši iz rdečih prevesov nad gredo. Nad njo se steber zoži v neznatno reber, ki se kmalu izgubi v navpičnih stenah.

Večerna plat Dolgega Hrbta je drugačna ko vzhodna. Ima namreč še en grebenast steber, ki se pa že pod Rdečo Gredo izgubi v stenah. Ta del stene je močno razčlenjen z značilnimi policami. V tem delu sta bili izvedeni dve smeri: češka in nemška. Vzhodni del stene, desno od Rdeče Grede, pa je izrazit po belih ploščah. Stena je tod dvakrat preganjena tako, da ima vzhodna polovica dvoje severovzhodnih sten.

Lansko leto (1930) o Malem Šmarnu smo ogledovali severovzhodno steno; le malo levo od Rdeče Grede. Smer je čisto prirodna: od vznožnih peskov se zariva med gladke plošče zajeda, ki so vrata za velik trimetrski kamin; ta se končuje pod vrhovnimi stenami. Zajeda je od spodaj videti neprehodna. Zaradi slabega vremena smo opustili načrt plezanja.

Letos po Velikem Šmarnu, po dvadnevem močnem deževju, smo se dne 19. avgusta zopet spravili: Vončina, Verbic in jaz na Rdečo Gredo. Hoteli smo izvedeti, ali se dá priti skozi zajedo ali ne. Z desne ali leve je nemogoče dospeti v kamin od spodaj, ker se gladke plošče obeh strani dvignejo pod kaminom do popolne navpičnosti, brez vsake razčlembe. — Že zgodaj zjutraj smo rožljali s klini pod zajedo in jo strašili, ona in vreme pa nas! Vreme se je cmerilo, preko plošč so se črtali vodni curki in močili zajedo; vsa je bila mokra in vlažna.

Z Rdeče Grede smo vstopili na malo snežišče pod zajedo. Kar tu se je nam postavila po robu z običajno zevjo med snegom in gladko steno, preko katere so mezeli vodni curki. Na levo od zajede so plošče, ki pa jih nismo uporabili za vstop, ker so se nam zdele preveč gladke. (Pozneje smo spoznali, da smo se motili.) Na vrhu snežišča smo se plezalsko opremili. Tovariša sta me spustila po vrvi v zev, dokler nisem dosegel, gvozdeč med snegom in steno, prvih pripravnih oprimkov. Urno sem plezal v zajedo. Ko sem porabil približno 40 metrov vrvi, sem našel ugodno mesto za varovanje. Ker sem moral zvleči še tovariševa nahrbtnika k sebi, sem zabil zaradi varnosti v dno zajede klin. Zajeda je strmo potekajoča, navzven odprta

poč. Po njenem dnu je tačas tekla voda. Zato sem imel kaj hitro zmočene plezalke, vrv pa je zbog jutranjega mraza popolnoma okorela in mi štrlela preko hrbta navzdol kakor kak strelodol. Tovariš, ki me je hitro doplezal, je zavaroval zadnjega nekoliko pod menoj v kotanjici ob zajedi v ploščah.

Od mesta prvega varovanja dalje je zajeda težka, da ne rečem skrajno težka. Nekoliko je podobna zajedi v južni steni Štruce, pa s to razliko, da je ona v Štruci pripravna, ta pa narobe. Strmina zajede se ravna po ploščah. Že za eno dolžino vrvi (60 m) se strmina hujša, preko 70° naklonjenosti do 80° in 90°. Oprimki postajajo manjši, ne večji za pol palca. Plezalke sploh niso več prijemale; zato sem jih sezul. Ko sem pri plezanju dobil primeren rob v zajedi, sem ga obtolkel s kladivom ter za tem robom nategnil vrv in varoval tovariša. Od tega kraja dalje nisem mogel dobiti primernih oprimkov, da bi splezal v 80° ploščo. Uporabil sem Vončino, ki je precej dolg, za stajalo, da sem zmogel to mesto. Tako sem priplezal do precejšnjega, trebušastega zrastka v zajedi. Tam je dvoje na razpolago: ali skozi moker in algast, črn tunel ali pa po odprti plošči ob zrastku. Bil sem naveličan napornega odprtega plezanja. Ubral sem jo v tunel. Spočetka je še nekam vabljev, pozneje pa čisto sliči dimniku. Kamor primeš, vse je umazano od ilovice, mastne in polzke; od vseh koncev kaplja vate. V nekaj minutah sem se po hlačah in hrbtu do kože premočil, obleko pa si kot nameček prebarval v rjavo. Gvozdil sem v tisti luknji navzgor, dokler se je dalo. Tunelasta luknja se namreč čezdalje bolj oži, dokler ne doseže zgornje odprtine, koje premer meri okoli 2 dm. Basal sem se in gvozdil med mokrimi stenami z vidno težavo. Posrečilo se mi je, da sem z desno roko dosegel rob tunela. Nato sem se uprl z levo dlanjo ob spolzko steno poleg hrbta in se dvigal navzgor. Pa mi je na lepem izpodvilo levo dlan pod hrbet in sem zopet drsel, dokler nisem imel napete in iztegnjene desne roke. Z vso silo obeh nog in desne roke sem se zril na desno, osvobodil levo dlan, dosegel še z levo roko zgornji rob in se z obema rokama in nogama zvil kvišku. Pogledal sem skozi luknjo, več pa kljub moji ozki liniji ni šlo. Toda tudi navzdol ne več.

Kakor da bi se ujel v pasti! Suknjič in vrv sta se postavila po robu. V zavidanja nevredni pozi sem visel nekaj minut. Nato sem zavpil Verbicu, pol iz strahu, pol iz jeze, naj me povleče navzdol. Po zelo nerodnem, črvastem zvijanju se mi je posrečilo, da sem pridrsl do tovarišev. Voščili smo luknji lahko noč ter šli pogledat na dan. Dražilo me je, da bi se obrnili. Sklenili smo tako, da bomo zajedu pregledali do njenega konca, nato pa se bomo vrnili, ker za bivač nismo bili sposobni več: vsi premočeni, bi preveč trdo plačali prenočevanje kje v velikem kaminu. Bilo je že popoldne, mi pa še skoro v podnožju stene.

Vončina je naju zavaroval v dnu tunelaste luknje, z Verbicem pa sva plezala ven na rob zajede pod izrastek. Ko se pripelza iz tunelaste luknje ven, se rob zajede, vzporedno s strmino plošč, dvigne do popolne navpičnosti za približno deset metrov, nakar se usloči nazaj na 80° naklonjenosti. Rob izrastka je tudi navpičen teh deset metrov in se spušča, malo previsen, navzdol. Rob plošč nudi bore in majhne oprimke, ki jih moraš više gori uporabiti tudi za prste na nogah. Nekaj decimetrov levo pa je ena sama navpična plošča, gladka ko risalna deska. Splezal sem na rob zajede, zabil v edino špranjo klin s karabinerjem, nategnil vrv skozi, Verbie in Vončina sta me zavarovala. Na napeti vrvi sem poiskal stop za desno nogo; z roko sem se oprijel klina, se močno nagnil na levo in na ven proti ploščam ter obtokel s kladivom neki stop za prste leve noge. Postavil sem se na oba stopa, z desno roko držeč se vedno klina, se nagnil vznak in iskal z levo roko višjih oprimkov. Grabil sem za nečim, za kar bi se dalo oprijeti, toda bil sem odločno prekratek. Če pa bi izpustil klin, bi ne mogel tako hitro zagrabit višjega oprimka in se na njem obdržati, ker bi zaradi navpičnosti prej padel vznak. Guncal sem se na klinu skoro četrt ure, pa ni šlo. Pošla mi je moč in upadla korajža.

Splezal sem z roba nazaj h Verbicu in rekel, naj poskusi Vončina. Splezal sem nato še do njegovega mesta in prevzel njegovo »knajpanje« na dnu tunela. Vončina, dolg kakor je, se je močno razkrečil ter kar nad Verbicem stopil h klinu, zamenjal vrvi in stopil na oprimke, markirane od mojih mastnih ilovnatih nogavic. Nato je poskusil. Z Verbicem sva ga napeto motrila ter pazila na vsak njegov gib. Vončina si je odpočil za nekaj hipov na omenjenih stopih. Potem je pa, z desno dlanjo gvozdeč po navzdol obrnjenem robu zrastka in opirajoč se z levo roko na višjem oprimku, dosegel neko izbuhlino v robu ter se potegnil kvišku; nad zrastkom nama je izginil izpred oči. Videl sem, kako se mu je med potezanjem telo nagnilo nazven. Tod je rob res za plezalca ob takšnih centimetrskih primkih pravi previs.

Napeto sva pričakovala, kdaj bo prišel na lažje mesto. Vse je postalo tako tiho in resno ko v mrtvašnici; le v daljavi je zamolklo zagrmelo in nekaj kapljic je kanilo mimo naju v prepad. Nisva se mogla vzdržati, pa sva povprašala Vončino, kako gre. Oglasil se je, da je teren pasji, da se zajeda ob koncu u-jasto uškrbini. Kako je nad škrbino, ne more videti. Desno ob zajedi je nemožno. Na levi so izpodrecane prevese, prehajajoč v plošče. Zajeda sama pa je preozka za skoz njo.

»Pojdeš li nazaj?« sva mu rekla. Lahko reči, toda težko izvršiti. Trenutki čakanja njegovega povratka niso bili prijetni. Ko je pripelzal nazaj, se mu je iz pobitega obraza bralo, da mu je šla presneto trda. Vončina, ki pleza izredno previdno in sijajno zbog svoje lahкости in dolgosti, je dejal, da je bil dvakrat na tem, da zdrsne. Ker

je bil utrujen, se je takoj po napeti vrvi spustil za 30 m niže do sigurnega mesta. Zadnji sem se spustil jaz. Ko pa sem potegoval vrv skozi karabiner, se je ta nekam zapletla tako, da ni šlo nikamor. Verbic je plezal nazaj do klina, oprostil vrv ter se spustil po vrvi do naju. Vrv pa se je vnovič zapletla. Sedaj sem bil jaz na vrsti. Splezal sem urno po vrvi h karabinerju, ki me je neprijetno presenetil: bil je odprt in je vrv ležala le za dober palec od odprtine. Zgodilo pa se je na ta način, da se je karabiner naslonil ob rob skale ter se odprl. Podstavil sem karabiner s kamnom tako, da je vrv potekala popolnoma v zraku, ter se prosto spustil po vrvi. Nato smo se kar spuščali po obeh vrveh prosto. Medpotoma smo našli moje plezalke, ki sta jih tovariša bila pozabila dati v nahrbtnik.

Ko smo priplezali do mesta prvega zavarovanja, je sprožil Vončina misel, da bi se spuščali rajši kar po ploščah do Rdeče Grede; klinov in vrvi imamo dovolj. Verbic je našel kotanjo, polno vode, zabil je v živo špranjo klin, nakar sem se po 60metrski vrvi spustil do položnih, razoranih plošč, kamor sta prispela še tovariša. Da smo imeli z mokrimi vrvmi še nekaj manevrov, ni treba še posebej omeniti. Z mokrimi vrvmi je res križ.

Na Rdeči Gredi smo pojužinali, nato pa se zagnali preko lahkih skal v travnato korito, ki nas je pripeljalo prav pred vhod v Žrelo. Polegli smo v travo. Večerno solnce je bajno osvetljevalo grmadaste oblake, ki so se bogve odkod prignali sem čez. Legali so utrujeni na pobočja in odevali doline z barvitimi sencami. Ležali smo v travi in zrlili na svetle stene v azurnem nebu. Vsaka nam je vedela nekaj povedati. Lepe so takšnele minute: nikoli jih ne pozabiš, da ti v pustih dneh zableste še lepše in svetlejšje.

Ko smo se že skoro dvignili, da odidemo, me je vprašal Vončina, kaj bomo jutri. Seveda bi jaz najrajši, da bi šli še enkrat poskušat v zajedo. Toda vedel sem, da ne bosta šla z menoj. Ogledal pa sem si na povratku neko drugo, novo smer; s konca Rdeče Grede po steburu, dokler gre, nato pa naravnost na vrh Dolgega Hrbta. Verbic se je odrekel tej plezariji, češ, da mora narediti s tov. Evico kakšno turo po poti. Vončina pa mi je obljubil društvo. Odšli smo skozi Žrelo v Češko kočjo.

Drugega jutra sem se zbudil zarana in seveda me je neslo takoj gledat vreme. Bistro jutro mi ni dalo več spanca. Kako boš spal, če pa imaš vse na dlani za izvršitev načrta! Zbudil sem Vončino in Verbica. France je rekel, da že itak ne gre, Guti pa je bil silno utrujen od včerajšnjega napora. Ej, pojdem pa makar sam, dasi ne hodim rad plezat prvenstvenih brez tovarišev; saj često čisto nič ne veš, kaj vse te lahko doleti! — Že sem se odpravljaj iz kočje, ko mi pride Vončina povedat, da bo šel zaenkrat do Rdeče Grede; če si bo omel utrujene ude, pa morda še v steno.

V prelepem jutru naju je dvignilo kar samo od sebe na Rdečo Gredo. Vlegla sva se na rob v mastno, čopasto travico, vso rumeno od jutranjega solnca, ter zrla v globini Ronsko Kočno, v daljini Koroško ravnino in še dalje onkraj Visoke Ture. Dan je bil kakor nalašč za plezanje: ne premrzelo in ne vroč, svež in jasen. Solnce je sijalo, da je vid jemalo. Nad nama so kipele bele stene, lepe in grozeče, vse obenem: z britofom v eni roki in s srcem v drugi... Najrajši bi presanjala ves dan kar na Gredi; toda čas naju je gnal na delo.

Z roba Rdeče Grede, kjer sva se navezala na vrvi, sva plezala izmenoma za dve dolžini navadne (30 m) vrvi preko skalnatih glav desno od rdečih previsov. Tod čezenj ne gre na noben način. Desno od teh so gladke, le malo okrušene 70° plošče, ki pa jih izdaja siva barva za krhke in krušljive. Če udariš s kladivom po navidezno popolnoma solidni plošči, se ti kar na lepem odlušči. Pri plezanju čez takšen svet je treba velike previdnosti in hitrosti, ker te noben oprimek ne drži zanesljivo. Naravnost preko plošč, kar je najbolje v takem slučaju, ne moreš, ker se nad zgornjim robom plošč dvigujejo zopet previsi. — Zato sva splezala do srede plošč. Tod sem poiskal globoko špranjo, zabil velik klin, ga opremil s karabinerjem in zavaroval Gutija, ki je splezal v poševni črti čez plošče. Prosto ne moreš varovati, saj si sam samó prislonjen na strmino.

Prečka je dolga trideset metrov: če ti zdrsrne tovariš na takšni dolžini vrvi, je to prav lep nihaj, nevaren za oboja. Rad bi jaz plezal naprej, toda Vončina je hotel na vsak način zmehčati trde ude; nad ploščami me je zavaroval, nakar sva se kmalu znašla na rebri, ki je podaljšek grebenastega stebra v severni steni. Reber je dobro razčlenjena, še preveč, tako da moraš paziti, kateri oprimek boš izbral. Reber se konča v previsih, pod katerimi je lepa polica. Po tej sem šel pogledat na desno ter splezal v navpične stene, v katerih je skala trdna, tudi zadosti členjena. Plezanje je tod čez pravi užitek. Nad stenami sva dosegla peske pod vrhovnimi skalami, čez katere plezaš, koder hočeš. Okoli dveh popoldne sva stopila na greben Dolgega Hrbta; plezala sva vsega skupaj 4 ure.

V novi smeri vobče ni nobenih posebnih težkoč, razen one prečke v sivih ploščah. Ko bi vedela, da bova tod čez tako hitro, bi plezala levo od police nad veliki kamin, da bi si ogledala svet nad zajedo in kamin sam. Kajti zahodna polovica stene ne nudi nič posebnega, dočim so v vzhodni polovici interesantne stvari.

Počitek na vrhu tudi ni bil odveč. Jug je gnal ogromne oblake proti vrhovom, sever pa jih je metal nazaj, da je bilo veselje. Na Mlinarskih Vratcih smo se sešli z Evico in s Francetom, malo poležali, nato pa odšli navzdol.

Na vzhodni konec Dolgega Hrbta pa nismo pozabili. Tudi tam bo moralo iti, kadar bo zajeda bolj suha in manj trmašta.

Šaljivo-mučni doživljaji

(Dalje.)

Godba je postajala živahnejša, pogovori pa še bolj, dokler nismo končno ostali popolnoma sami; kajti jezni vis-a-vis jo je bil popihal domov. Cigani in hotelir so delali načrte, kako se naj izvede moj predlog; poleti so namreč igrali v letoviščih, pozimi doma na Ogrskem, in zato so hoteli spomladi potovati po Sloveniji, da bi hkratu posetili tudi moje bivališče. Za uspeh pri nas doma sem jamčil, ker sem vedel, da jih glasboljubeči ljudje ne izpuste ves teden iz svoje srede. Pogovor je tekel, litri pa tudi; saj je hotel vsak instrument imeti svojo steklenico; poleg tega je bil hotelir celo trden mož v pijači, seveda pa se magdalena tudi jaz nisem branil. Zelo me je torej skrbelo, kako se bomo gledali pri računu; kajti litrov je bilo že šest (vsak po goldinar 10 stare avstr. veljave), jaz pa nikakor nisem čutil primerne ravnotežja v svoji denarnici. Precéj so mi bili že med pobiranjem pobrali, sedanjo pijačo pa so smatrali kot napitnino.

In res je bilo tako! Tisti, ki je poklical »plačati«, sem moral biti jaz — vsi drugi so molčali. Rekel sem natakariči, da plačam jutri; toda dekle je bilo takih govorniških olupšav že davno vajeno in ni odnehalo prej, dokler ni gostilničar zame jamčil. Jaz sem si žejo ugasil za ves teden, a tudi cigani so se konci sezone razšli: cimbal je premalo zaslužil; viola, cello in dve drugi violini so se združili posebej; prim pa si je izbral svojo »ljubezen« in ostali se zanj niso več zanimali. Tako so razpadli načrti; le spomin na koncert s šestimi godci in z dvema poslušalcema je ostal do danes.

IV.

Kadar torej potuješ, moraš imeti cene v redu in gotovo vsoto za rezervo. Praktični podjetniki imajo zato za turiste (in potnike sploh) cenike (ne samo jedilne liste) za posebne slučaje in po posebni zahtevi. Iz njih moreš točno preračunati, koliko te bo veljala soba — mesečna ali dnevna — zajutrek, kosilo, večerja, in to tudi v krajih s trojnim denarjem, kakor n. pr. na Predarelskem, kjer računajo po nemško, po švicarsko in po avstrijsko. A so tam tudi planinci, ki računajo tako natančno, da ti zvržejo deset rapov (švicarski denar = dve pari) ali podobni drobiž, ako se račun po ceniku ne ujema. Kaj bi rekli po naših gostilnah taki natančnosti? Pač, tudi pri nas imamo vestne ljudi: Nekje ob železnici so mi računali za sobo posebej in razsvetljava posebej; in ko sem hotel oboje plačati v eni vsoti, so me zavrnil, da treba plačati za vsako zase. In plačal sem tako za vsako stvar posebej.

Preden sem odpotoval na vsakoletno potovanje, sem si izbral kraj in gospodarja, ter se ž njim domenil za ceno in pogoje. Dobivši odgovor, sem odposlal prtljago in ko sem pripotoval na lice mesta, sta me kovčeg in košara že v sobi pozdravila. Tako sem se mogel takoj preobleči, urediti obleko po omarah in v pol uri je bila soba v redu, kakor pri kakem starem najemniku. Na slepo se nisem, nikoli hotel dogovarjati, ker me je zmodril sledeči slučaj: Nekoč se odločim za Reko in okolico; pišem torej — ker niso imeli ne cenikov, ne prospektov, ne tiskanih vodnikov — občinskemu tajništvu okoliškega kraja. Po več tednih mi šele odgovore potom — davčnega urada: plačati sem moral znamko za odgovor, notionirali so pismo, ker ni bilo kolka, in odgovorili, naj le pridem in si ogledam. Nisem šel in nisem si ogledal, ker sem prav isti dan spravljal prtljago za Švico, kjer sem medtem dobil točne podatke, da sem odšel na daljno pot mirne duše in z jasnimi računi.

Po naših Alpah živi stotisoče ljudi od tujcev, a žive le zato, ker znajo potniku kolikor mogoče olajšati najvažnejšo stran potovanja: cene in postrežbo. Zato pa tudi od tebe zahtevajo točnosti; kajti vsoto, ki jo plačaš, dobi nele gostilničar in gospodar, temveč ves kraj: mesar, pek, obrtnik itd. Vsi čakajo drug na drugega in vsi od tujca plačajo poleti, kolikor so se pozimi zadolžili. Ako je razmerje med tujcem in domačinom točno, ti postrežejo, kolikor le morejo. V Radstadtu na Solnograškem so pripravili celega prešička in tirolskih cmokov; svinjetine s kislim zeljem zato ni bilo ne konca ne kraja. Ko sem ob tednu prosil male izpremembe, se mi je gospodinja čudila, češ: »Prav Vam na ljubo smo prešička zaklali.«

Prav v istem kraju je tudi bilo, kjer sem poslušal tujski koncert sam in samcat. Bilo je že v septembru; tujci, kolikor jih je bilo, so bili že odšli, tako sem sam zastopal planinstvo in letoviščarstvo. Godilo se mi pa ni tako kakor pri ciganih; vstopnine ni bilo in magdalena tudi nismo pili, ker na Solnograškem ne raste trta, temveč le ptičje jagode za žganje.

Da letoviščarja za slovo pogoste, sem opazil tudi v Švici. Ako dalj časa živiš v enem kraju, se te privadijo in moj gospodar v Appenzellu je neko nedeljo pozval vse »svoje« in »tuje« ljudi v bližnjo gostilno. Enako je bilo v St. Georgenu pri Brunecku in drugod. Zadnji dan pred odhodom je bil vedno slovesen in ginljiv! Ginljiv zato, ker si se poslavljal od poštenih ljudi, ki jim nisi bil le v zaslužek, temveč tudi v veselje in spoštovanje.

V.

En sam slučaj malovrednosti sem zapazil v dolgih letih svojega potovanja. V F-nu sem živel več časa v zasebnem zavodu, kojega lastnik je tudi zdravil z vodo in s podobnimi sredstvi. Dan za

dnem so prihajali bolniki; jaz edini sem bil zdrav in sem živel ondi nepretrgoma tri mesece; vsi drugi so bili največ teden dni. Tako smo imeli pri obedih vedno nove goste; toda tudi v tem sem bil jaz edini, ki je bil boljše volje; vse druge je trlo njih nezanesljivo zdravje. Med drugimi je bivala ondi 14 dni tudi neka gospa iz Juž. Tirolskega s svojim sorodnikom. Ker smo bili pri mizi in na izprehodih skupaj po več časa, smo si — gostje med seboj — tudi pozneje pošiljali razglednice za spomin. Tako sem po svojem prihodu domov tudi jaz omenjenemu gospodu poslal razglednico iz svojega domačega kraja. Ob novem letu pa dobim žalostno poročilo, da je imenovana sorodnica na božični dan umrla. Kaj se je bilo zgodilo? Obrekovalec je po odhodu obeh imenovancev iz F-na poslal notico v liste, kjer ju je opisal kot zakonolomca. Gospo je ta podlost tako udarila, da je — že prej bolehnna — težko obolela in o Božiču, med kosilom od kapi zadeta, preminula. — Še danes hranim memento in pismo v spomin žalostnega dogodka; pisal ga je njen soprog sam, ki ni mogel pozabiti nezaslišanega obrekovanja.

Zdaj zopet nekaj o denarju in računih!

Poznam ljudi, ki potujejo kakor kak turški paša. Oteklo — polno denarnico mečejo po mizah in pultih, na sebi imajo najlepšo obleko in obutev, s seboj vlačijo težko prtljago po enem ali dveh postrežčkih, ki natrpajo vse police po vagonih; oblastno govore o svojih kupčijah, naklepih in načrtih, kratko: potujejo tako, da se pokažejo: »Mi smo mi, kaj ste Vi?«

(Konec prih.)

Obzor in društvene vesti

Prvi slovenski alpski film »V Kraljestvu Zlatoroga«. Turistovski klub »Skala« je predvajal v dneh od 29. avgusta do 9. septembra t. l. v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani svoj veliki alpski film »V kraljestvu Zlatoroga«, ki je plod triletnega naporenega dela. Po dolgotrajnih pripravah, katere so Skalaši z vso vestnostjo in doslednostjo vršili, je končno bil film javnosti predložen; danes moremo in moramo ugotoviti, da je film sijajno uspel, kar dokazuje rekordni obisk preko 15.000 gledalcev. Vsi brez izjeme so bili očarani nad lepotami posameznih prizorov in slik. Enotno mnenje občinstva je bilo, da je film tudi po tehnični strani dosegel take popolnosti, kakršnim nismo niti pri inozemskih tovrstnih filmih bili priča. O podrobnostih tega, za slovensko turistiko velepomembnega dela, bo poročal naš list prihodnjč.

Izredni občni zbor SPD se je vršil dne 26. VI. 1931. ob 20. uri pri »Levu« v Ljubljani. Dnevni red je obsegal volitev delegatov za skupščino SPD in slučajnosti. — Predsednik dr. Fran Tomišek otvori občni zbor, pozdravi navzoče in se uvodoma spominja pok. dr. Chodounskega, odličnega planinskega prijatelja Slovencev.

K volitvi delegatov se oglasi g. dr. Brilej in javi, da ima listo s predlaganimi delegati, g. Hrovatin pa predlaga, da se izvolijo lanske delegati. Delegatov je 86. Gosp. Hrovatin čita listo delegatov, ki so bili izvoljeni lanske

leto, g. dr. Brilej pa listo delegatov, ki jih predlaga on za skupščino. Za prvo listo glasujejo trije, za drugo listo glasujejo domala vsi ostali navzoči člani. Predsednik ugotovi, da so izvoljeni delegati po listi, ki jo je predlagal g. dr. Brilej.

Predsednik poroča, da je prišel predlog na SPD, naj občni zbor sklene naročiti odbor SPD, da zastopa pri skupščini stališče, naj podružnice plačujejo prispevek 750 Din za člana. Osrednji Odbor naj nadalje predloži skupščini načrt pravil, kakor je priložen. Predsednik je mnenja, da se more debatirati le o prvem predlogu, ker ni navzočih 200 članov.

Dr. Mrak utemeljuje prvi predlog s tem, da statistika kaže nujnost izvedbe tega predloga, ker je Osrednje društvo moralo prispevati za podružnice preko 4000 Din. Ta vsota se bo predvidoma še povečala. Vsak član Osrednjega društva plača 5kratni znesek za splošno upravo v primeri s člani podružnic. Podružnice imajo dvetretjinsko članstvo, pa le eno tretjino naročnikov »Plan. Vestnika«. — Vsak član SPD bi moral plačati najmanj 750 Din, kakor pokaže račun. Koče Osrednjega društva trpe, ker gre denar za druge namene in ne za najnujnejše potrebe Osrednjega društva. Zato predlaga dr. Mrak, da občni zbor sprejme prvi predlog.

Dr. Pretnar utemeljuje nujnost izpremembe pravil, ker po dosedanjih pravilih Osrednje društvo nima tiste moči in veljave, kakor bi jo moralo imeti. Žalostno stanje SPD je posledica kompromisa, po katerem ima Osrednje društvo kuratelo v obliki nadzornika.

Dr. Tomiňšek zavrača očitke slabega gospodarstva, glede prispevka podružnic pa izjavlja, da se mu zdi stavljeni predlog primeren in da ga bo na skupščini zagovarjal.

Dr. Sajovic pozdravlja prvi predlog. Pri vprašanju ločitve uprave pa je treba pomisleka. — Gosp. Cesar poroča, da so podatki dr. Mraka točni in da je 750 Din pravičen znesek za prispevek članov podružnic. Glede ločene uprave je položaj tak, da je treba še točnih proračunov izdatkov za posamezne uprave.

Gosp. dr. Pretnar poudarja, da je treba sistem, t. j. pravila, izpremeniti. Tudi je mnenja, da se po sedanjih pravilih lahko debatira in sklepa o načrtu novih pravil.

Gosp. dr. Tomiňšek vzame besedo dr. Pretnarju, česar občni zbor ne odobri. Nato izjavi dr. Tomiňšek, da odstopa, odlaga predsedstvo in zaključi občni zbor ob 21.15.

Izredni občni zbor SPD v Mestnem domu v Ljubljani, dne 16. VII. 1931.

(Po zapisniku.)

Gospod M. Hrovatin otvarja ob 20. uri občni zbor, konstatira sklepčnost, imenuje za zapisnikarja g. Hudnika, za overovatelja gg. insp. Jos. Westra in Milana Khama. Nato poroča, da se vrši občni zbor radi odstopa dosedanjega predsednika g. dr. Frana Tomiňška, ki je izjavil, da ne prevzame več tega mesta. Gosp. dr. Tomiňšek je deloval nad 20 let z velikim uspehom za društvo; radi tega upa, da se občni zbor strinja s tem, naj se vzame odstop dosedanjega predsednika z obžalovanjem na znanje in predlaga, da se mu izreka najtoplejša zahvala za njegovo dolgoletno, plodnosno delo.

Dnevni red je sledeč:

- 1.) Volitev predsednika, 2.) volitev odbornikov in nadomestnih odbornikov, 3.) določitev prispevkov podružnic za Osrednje društvo, 4.) razgovor o izpremembi pravil in slučajnosti.

Za volitev predsednika so določeni beli listki, za volitev odbornikov pa zeleni. Nato se preide na volitev predsednika. Še prej pa prosi za besedo gosp.

dr. Brilej, ki v svojem govoru poudarja, da stopajo pri tem občnem zboru osebe v ozadje, ker gre tu le za smernice in načela, ki naj jih zastopa novi predsednik. Že več let obstojata v društvu dve struji, med katerima ni sprave, ker ju ločijo važna načelna nasprotja. Načela mlajše generacije, ki so zmagala že po vsem svetu in katerim podlaga je nemška alpinistika, se pri nas radi neprestanega nasprotovanja v izvestnih krogih in pomanjkljivosti ustroja »Plan. Vestnika« niso mogla uveljaviti.

Naš program je pred dvema letoma obrazložil g. dr. H. Tuma in mi se z dušo in telesom pripoznavamo k onim načelom in smernicam, ki jih je on takrat obrazložil. Glavne naloge, ki nas čakajo, so: pospešitev in podpiranje zimske alpinistike, izprememba pravil in na podlagi novih statotov rekonstrukcija društva, pričetek dela na kulturnem in znanstvenem polju ter zdrava in smotrna politika. Predsedniška kandidatura g. prof. Janka Mlakarja, ki ga vsi spoštujemo kot odličnega alpinista in pripovednika, nam dokazuje, da so dosedajni vodilni krogi pustili pasti osebo g. dr. Fr. Tominška, niso pa pustili pasti njegovega sistema, s katerim se ne moremo več zadovoljiti; kajti g. prof. Mlakar bi vodil društvo v sedanjem pravcu dalje in to nas ne more zadovoljiti. Novi predsednik mora imeti odlične sposobnosti na polju organizacije. Pričakujemo ga, ker smo prepričani, da bo dobro vodil društvo. « Nasvetuje, naj se občni zbor odloči za g. dr. Pretnarja, tajnika TOI v Ljubljani, ker ima vse sposobnosti za dobrega vodjo društva. (Ploskanje.) — Nato imenuje podpredsednik g. Hrovatin za skrutinatorje gg. dr. Orla, dr. Mraka, Badjuro in Bukovca.

Medtem, ko se vrši skrutinij, se nadaljuje 3. točka dnevnega reda, plačevanje prispevka podružnic k skupnim izdatkom. G. Hrovatin pravi, da je odbor po dolgem razmotrivanju sklenil predlagati skupščini, da je prispevek podružnic odslej dalje Din 5.— za člana. G. Cesar omenja, da je lanska skupščina odobrila prispevek Din 2'50, ki ne pomeni pravične razdelitve bremen in je na vsak način prenizek. Prispevek Din 7'50, ki ga je predlagal zadnji občni zbor, pa je previsok, ker je Osrednje društvo finančno močnejše nego podružnice. Ker podružnice vidijo v nas neko moralno oporo, smo prisiljeni, da nekaj več žrtvujemo za skupne stroške ko podružnice. Končno predlaga prispevek Din 5.—, ki ga občni zbor soglasno potrdi. G. Wester vpraša, če velja ta povišek že za tekoče leto ali za prihodnje leto, nakar se mu pojasni, da za leto 1932. in nadalje.

Nato se preide na 4. točko dnevnega reda, na razpravo o izpremembi pravil. Prišla sta dva predloga. Eden od g. dr. Mraka in tovarišev, drugi od podružnic. G. Hrovatin pojasni, da gre prvi predlog za reorganizacijo društva na ta način, da nastanejo nove planinske združbe, katerim vsem stoji na čelu centrala Slov. Plan. Društva. V Ljubljani bi se ustanovila tudi nova združba, ki bi prevzela premoženje sedanjega Osrednjega Odbora. Predlog podružnic pa gre za tem, da naj bodo povsod podružnice, tudi v Ljubljani, nad njimi pa naj stoji centrala. Podružnice smatrajo, da se ima del premoženja sedanjega Osrednjega Odbora razdeliti na podružnice. — Ker so osnutki preobsežni, se ne more vršiti podrobnejša debata. Zato predlaga, naj se ustanovi poseben redakcijski odbor, ki ima nalogo, da te osnutke prouči in jih potem izroči odboru, da jih predloži skupščini. — G. dr. Pretnar pravi, da je tehnično nemogoče na tem občnem zboru razpravljati o teh pravilih; vpraša se le, ali je umestno, da se vzamejo ta pravila za bazo (imeti moramo samo eno bazo!), pridruži pa se predlogu g. Hrovatina, da se izvoli redakcijski odbor, ki naj izdela na podlagi obeh osnutkov načrt za enotna pravila. To bi bila baza; o njej bi se naj obravnavalo pri podružnicah in Osrednjem Odboru in se tako skušal doseči sporazum, da pridejo potem enotna pravila na skupščino. — G. Hrovatin dá predlog na glasovanje; predlog se sprejme. V redakcijski odbor se določijo sledeči gg.: prof. Mlakar, dr. Vrtačnik, Hrovatin, Ravnik Janko, dr. Brilej, dr. Vovk, dr. Mrak, dr. Tuma, Badjura, insp. Wester, Cesar, dr. Pretnar in arh. Ogrin. Predlaga se dodatno, naj se po

potrebi pritegnejo tudi še drugi gospodje, ki jih naj pokliče redakcijski odbor v svojo sredo. — Predlog je bil soglasno sprejet.

Nato zastopa g. dr. Stanko Tominšek mnenje, da je izprememba pravil nepotrebna, ker lahko nastopi nevarnost, da si podružnice razdele premoženje Osrednjega društva. Kar se tiče novoizvoljenega redakcijskega odbora, ima pomisleke, ker morajo v tem pogledu odločati le člani, ki so res pri društvu, in ne n. pr. ljudje, kakor g. dr. Tuma, ki je član in predsednik »Prijatelja Prirode«, takorekoč konkurenčnega društva. — K predmetu govori g. dr. Senjor in izvaja, da je prišel na občni zbor le kot opazovalec in bo natančneje statistične podatke o plačevanju prispevka podal na skupščini. Kar se tiče izpremembe pravil, pravi, da se za isto podružnico že dolgo boré in da mora sedaj na vsak način priti do odločitve. Ne sme se delati več razlika med podružnicami tako, da obstoja neka srednja instanca. Pravila Osrednjega društva so preširoko zasnovana in odpirajo pot v društvo organizacijam, ki ne spadajo vanje. Radi koč, ki so bile prevzete od D. Ö. A. V. po vojni, pravi, da se bo še razpravljalo na skupščini, nimajo li podružnice do njih iste pravice ko Osrednji Odbor. Radi redakcijskega odbora izjavlja, da je preštivilen in bo treba izbrati še ožjo eksekutivo, ki bo ta pravila končno veljavno uredila in predložila na skupščino. V ta namen bo potreba sklicati izredno skupščino.

Nato pripominja g. Ravnik na izvajanje g. dr. Stanka Tominška, da na občnem zboru nihče ne nastopa kot član »Skale«, ampak so vsi enakovredni člani SPD in se morajo vpoštevati kot taki z istimi pravicami in dolžnostmi. Odgovarja mu gosp. dr. Stanko Tominšek. — G. Štukelj Ciril izvaja kot član »Prijatelj Prirode«, da je »Prijatelj Prirode« delavska organizacija in je edino SPD onemogočilo, da ni prišla v Savez planinskih društev. Pritožuje se, da se proti njim tako postopa, dasiravno goji planinstvo tako ko on; planinstvo je vendar internacionalno. »Prijatelji Prirode« so jugoslovanska organizacija in so člani planinci kakor pri drugih društvih. Zahteva, da se postopa z njimi kakor z vsakim drugim društvom; saj hočejo biti dobri sosedje z vsemi. Pričakuje, da bodo v bodoče bolji prijatelji nego doslej, in zaključuje govor. (Sledi dolgotrajno ploskanje.) — G. Pustoslemšek pripomni, da je nujna potreba izpremembe pravil, ker sedaj obstojajo člani, ki imajo vse pravice, in drugi, ki jih imajo samo del. To dokazuje dejstvo, da imajo člani podružnic pravico glasovanja na občnih zborih Osrednjega društva, dočim člani Osrednjega društva nimajo pravice, glasovati na občnih zborih podružnic.

Nato se debata zaključi in g. dr. Mrak razglasi uspeh volitev.

Volilo je 434 članov. Dobili so dr. Pretnar 297 glasov, prof. Mlakar 126, dr. Oblak 1, dr. Tuma 1, Hrovatin 1, prazni 4 in 1 neveljaven. G. prof. Mlakar se zahvali svojim volilcem in odgovarja g. dr. Brileju, da ni res, da bi bil on (Mlakar) vedno zagovarjal g. dr. Frana Tominška, pač pa je res, da je na zadnjem občnem zboru g. dr. Tominška izrezal, in je na to ponosen. Pravi, da je g. dr. Tominšek iz malega društva napravil veliko. Kako bo poslej, bomo pa šele videli.

Besedo povzame novoizvoljeni predsednik dr. Josip Pretnar, se zahvali za izkazano mu zaupanje in pravi, da je pomirjen, ker je številno razmerje glasov pokazalo, da ima zaupanje pri toliki večini. To zaupanje smatra ne kot zaupanje v osebo, ampak zaupanje tistim, ki hočejo delati v novih smernicah, in obenem kot zadoščenje tistim, ki so se tako dolgo borili za stvar. Ker se je očitalo, da gre za osebna nasprostva in da se čuti g. dr. Fran Tominšek osebno prizadetega, hočemo dokazati, da on nima osebnih nasprotnikov in da ga visoko cenimo. Predlaga, da se izvoli g. dr. F. Tominšek za častnega predsednika. Misli, da je to primeren konec dolgega boja. Kar je bilo za nami, je bilo! Stopajmo složno k novemu delu! Z živahnim odobravanjem se je nato sprejel predlog, da se pošlje vdanostna brzojavka Nj. Vel. Kralju ter pozdravna brzo-

javka ministrskemu predsedniku generalu Živkoviću, ministru za trgovino in banu Dravske banovine.

Predsednik dr. Pretnar opozarja dalje, da je treba složno delovati z vsemi podjetnicami, ako se hoče doseči to, kar imamo v programu. Treba bo najti način, da ne bo več takih razlik in celo nasprotij med njimi in Osrednjim društvom. Važne so še druge točke, kakor: vprašanje zimske alpinistike, ureditev vseh zavetišč za zimo, vprašanje zimskih markacij, vprašanje potov in njih markacije. Nimamo zakona o zaščiti prirode, ki bi varoval naše prirodne krasote. Vprašanje tujkega prometa je pereče. Treba je najti pravo orientacijo do te panoge narodnega gospodarstva. Pritožbe so radi železniških in avtobusnih zvez. Rešiti je treba vprašanje studentev, planinskega muzeja, kulturnega in znanstvenega dela, letopisa, »Plan. Vestnika«, knjižnice, administracije koč, reda v kočah. Treba je odborov več pomožnih organov, zato je treba obnoviti odseke, ki bi sodelovali z odborom, n. pr. gradbeni, ki bi nadzoroval in izboljševal koče, administrativni, finančni, literarno-znanstveni, zimsko-alpinistični in foto-amaterski.

Nato je sledila volitev odborniškega namestnika. G. dr. Oblak predlaga, da se voli z vzklikom. G. Wester opozarja na pravila člena 21. Gosp. dr. Pretnar dá predlog, da se voli g. dr. Brilej, na glasovanje. Sprejeto z vsemi proti 3 glasovom.

Pri slučajnostih predlaga g. dr. Joža Rus, naj se imenuje Triglavski Dom na Kredarici odslej Tominškov Dom v priznanje zaslug g. dr. Frana Tominška. G. dr. Mrak izvaja, da je to neumestno, ker je bil g. dr. Tominšek izvoljen že za častnega predsednika in pa, ker je bolje, da se imena krajev in koč radi orientacije ne izpreminjajo. Predlog se zavrne. — G. dr. Bricelj pravi nadalje, naj se misli na to, da se v bodoče skupščina in občni zbori vrše v mesecu novembru in ne več poleti. G. Cesar pravi, naj se vzame gotov čas spomladi ali pa v jeseni. Predlog, naj se vrši naš občni zbor v novembru, je bil soglasno sprejet, vendar pa je potrebno pred izvedbo izpremeniti zadevno točko pravil.

Predsednik je nato zaključil zbor s ponovnim pozivom k složnosti, ki bo edino pomagala društvu, da bo uspešno vršilo težke naloge, ki ga čakajo. Zaključek zbora ob 22. uri.

III. redna skupščina Slovenskega Planinskega Društva,

dne 19. julija 1931. v Beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

(Po zapisniku.)

Zborovanje je otvoril g. predsednik dr. Josip Pretnar ob 10 uri 30 min.; pozdravil je navzoče in omenil izpremembo v vodstvu društva, s katero se je zaključila večletna borba in kriza v društvu, ki so jo povzročile razlike mnenj v načelnih vprašanjih. Ko je ugotovil sklepčnost, ker je bilo od 210 delegatov navzočih ali s pooblastili zastopnih od podružnic 113, od Osrednjega društva pa 78, je imenoval za zapisnikarja gg. Skerlepa in R. Badjuro, za overovatelja pa gg. Rasta Pustoslemška in Frana Kosa.

Na predlog g. predsednika je skupščina sklenila poslati vdanostno brzojavko Nj. Vel. Kralju ter pozdravne brzojavke ministrskemu predsedniku gen. Živkoviću, trgovinskemu in prometnemu ministrstvu, ministroma za šume in rude in za javna dela, kakor tudi g. banu Dravske banovine.

I. V na to sledečem govoru je predsednik razvil svoj program, pri čemer je omenjal osobito potrebo iskrenega sodelovanja vseh planincev, podružnic in Osrednjega društva ter poživitev manj agilnih podružnic. Predvsem je potrebna finančna okrepitev društva s pridobivanjem novih članov in podpor, nujna je potreba boljših stikov z oblastmi, vojaštvom i. dr. korporacijami, da se pospeši

razumevanje za težnje in potrebe društva, da se dosežejo olajšave za člane na potovanjih in izboljšajo pomanjkljive prometne razmere. Potrebni so stiki z drugimi korporacijami, katerih delokrog posega tudi v delokrog SPD. Posebno poudarja, da bo ena glavnih nalog boljša podpora za razmah zimske turisticke ter izdatnejše kulturno delo. Potrebna je adaptacija koč in domov za udobnejše bivanje po kočah v zimski sezoni, zimske markacije, izpopolnitev društvenega glasila »Plan. Vestnika«, priprave za planinski muzej, pospešitev vprašanja zakona o zaščiti prirodno znamenitih krajev in smotrna propaganda. Končno bo treba uvesti tudi boljšo administracijo koč. Ta program zahteva seveda dolgoletnega, intenzivnega in složnega dela. Če se bo tako delalo, bodo uspehi kmalu vidni. — Svoja izvajanja je zaključil s poudarkom, da hoče sam resno delati, da želi složnega sodelovanja s podružnicami in da prosi lojalne podpore vseh planincev, ki hočejo koristiti našemu planinstvu.

Po predsednikovem govoru se je oglasil za besedo g. Rasto Pustoslavšek. Obžaloval je, da tudi na tej skupščini SPD, ki je že tretja, ni nobenega zastopnika banske uprave, ne mesta, ne vojaške oblasti, in je izrazil svoje začudenje, da na zborovanju tudi ni zastopnikov časopisja. SPD je danes že taka organizacija, da jo morajo uvaževati vsi ti faktorji. Na drugi strani pa tudi SPD mora računati s temi faktorji. Dolžnost odbora bi bila, da bi povabil na skupščino vse te činitelje. Ako tega ni storil topot, naj v bodoče na to ne pozabi. — Gosp. predsednik je ugotovil, da njega v tem oziru ne zadene nobena krivda, ker je svoje mesto nastopil, ko je bila skupščina že sklicana, in je obljubil, da bo odbor v bodoče skrbel za to, da bodo na skupščino redno povabljeni oblasti, predvsem pa časopisi.

Predsednik mariborske podružnice SPD in društveni nadzornik g. dr. Senjor je pozdravil predsednika, ne z entuziazmom, kakor je rekel, pa tudi ne s skepso. Po delu se bo sodil novi predsednik. V društvu naj se opusti osebna politika, naj se podružnice ne smatrajo samo za potrebno zlo in naj se vse strne k složnemu sožitju. — Predsednik dr. Pretnar se je zahvalil za pozdrav in je poudarjal, da mu gre le za stvarno in nesebično delo; izrazil je prepričanje, da bo lahko z uspehom izvršil svojo nalogo, ako bo našel vsestransko podporo pri podružnicah.

G. dr. Šnuderl iz Maribora je predlagal, naj se pošlje pozdrav in zahvala tudi bivšemu predsedniku g. dr. Tominšku. Predsednik je izjavil, da smatra ta predlog za jako umesten. V poštenih borbah se ne sme pozabiti na zasluge, ki so jih stekli možje, kakor je g. dr. Fran Tominšek. V priznanje njegovih zaslug je izšla za to že na izrednem občnem zboru SPD iniciativa za imenovanje g. dr. Frana Tominška za častnega predsednika SPD, in to ravno iz vrst bivše takozvane opozicije, ki je s tem dokazala svojo lojalnost. — Predlog je bil sprejet z živahnim odobravanjem.

II. Sledila so nato poročila o delovanju in imovinskem stanju Osrednjega društva. Tajnik Osrednjega Odbora SPD g. dr. Vovk je naslikal v kratkih potezah komplicirano življenje v Osrednjem društvu. Članstvo je padlo za približno 200, kar je najbrže v zvezi z neuspelo akcijo za vozne olajšave na železnicah. Tudi prometne zveze so zelo slabe in ovirajo razmah društva. Za vožnjo do Planice pri Ratečah se ubije čas 5 ur tja in istotoliko za povratek. V tem času se pride z vlaki že do vzhodja Visokih Tur. Društvo je reševalo razne probleme in se je obračalo za dosego svojih ciljev na razne faktorje. Zastopano je v tujskoprometnem svetu Dravske banovine. Zanimanje za podružnice je bilo prav živahno. Izdelan je pravilnik za nosače in gorske vodnike, društvo je uredilo reševalne postaje in popravilo razne koč, predvsem Staničevo koč. Pripomniti je treba, da so razne koč stare 20—30 let in so nekatere zato že skoro odslužile. Napravila so se tehnično zanimiva pota v okolišu Staničeve koč, ki je sedaj adaptirana tudi za smučarje; zimska turistika v njenem območju se vsled tega lepo razvija. Markacije so

se popravljale in kaŝipotne table so se postavljale. Res pa je, da — žal — en sam človek, čeprav marljiv, kakor je g. Knafelc, vsega tega dela ne zmore in mu bo treba preskrbeti pomočnika. Tajnik graja, kako sramotno malo je število naročnikov na »Plan. Vestnik«; izjavlja, da krivda radi še neizdelanih izkaznic za posečanje krajev v obmejnem pasu med Jugoslavijo in Italijo ne leži na naši strani. Društvo je odpremilo nad 2000 dopisov, knjižnica se izpopolnjuje, priredilo se je več predavanj; upa, da se Savez planinskih društev Jugoslavije naseli za stalno v Ljubljani.

III. Poročilo o imovinskem stanju Osrednjega društva, ki ni rožnato vsled velikega društvenega dolga (ta znaša nad 800.000 Din), je podal društveni blagajnik g. Cesar.

IV. Podpredsednik g. M. Hrovatin je slikal trdo borbo društva za pridobitev olajšav na železnicah pri prometnem ministrstvu. Vse premmoge vloge in vsa osebna posredovanja v Beogradu, tako za olajšave članom, kakor za izboljšanje železniških zvez so bila zama. To je bil največji udarec za SPD, to najbolj ovira društvo in porast članstva. Poročal je nadalje tudi o izvršeni reorganizaciji reševalnih postaj v Mojstrani, Kranjski Gori, Bohinjski Bistrici, Kamniški Bistrici, Logarski dolini in na Jezerskem in pa o zborovanjih Saveza planinskih društev Jugoslavije in Slovanske turistovske asocijacije.

V. Končno je sledilo poročilo nadzornika g. dr. Senjorja o delovanju 28 podružnic. Poročevalec je grajal, da se nekatere podružnice niso zmenile za poziv in niso poslale poročil. Tudi pri podružnicah je članstvo padlo; izjema se je izkazala le pri treh podružnicah (Kozje, Šoštanj, Rogaška Slatina). Čas mu ne dovoljuje baviti se podrobneje z vsako podružnico; zato se omejuje samo na glavne uspehe poedinih podružnic, kakor tudi ne zamolči zanikarnosti pri nekaterih (Radovljiska in Posavska, Zidani Most). Podrobno tozadevno poročilo se priloži zapisniku. Pozivlja k še intenzivnejšemu delu. Osobito opozarja, naj se nikar ne zamudi predpisani rok za vložitev prošnje za dodelitev sveta pri posestvih, ki so podvržena agrarni reformi. Tozadevne vloge naj se pošljejo najpozneje do 26. t. m. na Kr. bansko upravo. — Soglasno sprejeto.

VI. Na poziv predsednika, naj se iznesejo še eventualne druge pripomnje k poročilom, se oglasi delegat Celjske podružnice g. Kranjc, ki graja poslovanje pisarne SPD radi nevposlanih blokov, predragih znakov in tiskovin. Slično pritožbo o slabi administraciji iznaša tudi delegat Mežiške podružnice g. Ule radi neodposlanih izkaznic. — Skupščina sklene, naj se ne išče dobička pri oddajanju znakov, izkaznic, blokov in drugih tiskovin. Pisarna sme pri dobavah podružnic računati samo 20% pribitka k cenam.

G. dr. Joža Rus opozarja društvo, naj se pritegnejo mnogi liferanti koč, da nekaj žrtvujejo za društvo, predvsem za sanacijo dolga »Plan. Vestnika«, in naj plačajo oglase. G. dr. Vrtačnik pojasnjuje, da spričo kulantnosti dobaviteljev, ki včasih kar več let čakajo na plačila SPD in ne računajo nobenih obresti, ne bi bilo umestno, dregati jih še za oglase.

VII. Nato je predsednik pozval blagajnika, g. Cesarja, da poroča o stališču Osrednjega društva glede prispevka podružnic. G. Cesar je izvajal: Lansko leto so znižali prispevek na 2'50 od Din 5'—. Osrednje društvo je prejelo samostojen predlog, ki utemeljuje, naj se ta prispevek zviša na Din 7'50, ker je okrog 72.000 Din skupnih stroškov, glede na to, da je deficit pri »Plan. Vestniku« šteti v skupne izdatke. Ta zahtevek je stvarno utemeljen, vendar pa je občni zbor Osrednjega društva sprejel protipredlog, naj se zviša prispevek samo na Din 5'—, kakor so ga podružnice že prej plačevale, in to z ozirom na slab gmotni položaj nekaterih podružnic.

G. dr. Senjor pravi, da je ta prispevek prevelik, da statistika g. Cesarja ne drži, da gre v glavnem le za pisarno Osrednjega društva in da je korespondence s

podružnicami le malo. Mariborska podružnica n. pr., ki ima več posla s podružnicami nego s centralo, je plačala centrali Din 6.260'—. Osrednje društvo je tudi prejelo od Banske uprave Din 60.000'— podpore za celokupne namene, dočim ni nobena podružnica prejela podpore, razen Kranjskogorske, ki je dobila Din 4000'—. Predlaga, naj se določi prispevek na Din 2'50.

G. C e s a r odgovarja, da navedbe g. dr. Senjorja niso točne; Osrednje društvo ni dobilo Din 60.000'— zgolj za celokupne namene društva, nego za popravila svojih koč in druge potrebe. Drugič pa ni res, da podružnice niso prejele nikakih podpor. Kranjskogorska podružnica je prejela Din 4000'—, Mariborska podružnica je prejela 25.000'—, podružnice so prejele podpor v znesku 86.000'—. Poleg tega pa je dobila Mariborska podružnica še posebej za Ribniško kočo podporo Din 60.000'—, potemtako so sprejele podružnice vsega skupaj na podporah znesek Din 146.000'—.

Nato izvaja dr. M r a k naslednje: G. dr. Senjor ni vpošteval dela, ki je zvezano s celokupno upravo. Ta dela stalno naraščajo. Razen tega narašča tudi deficit pri »Plan. Vestniku«. Podružnice imajo več ko polovico članstva, a le samo $\frac{1}{4}$ naročnikov, ki pa še padajo. Tudi že tako malega prispevka po Din 2'50 ne odrajujejo redno. Nekatere podružnice nimajo niti predpisanih 50 članov in torej po društvenih pravilih nimajo pravice do delegatov, a so vkljub temu zastopane. Prispevek Din 2'50 še daleč ne krije stroškov celokupne uprave, kolikor odpade na podružnice. Osrednje društvo ne more nositi teh stroškov, ker mu manjkajo sredstva za najpotrebnejše namene in naprave; zato je treba: ali zvišati prispevke na Din 7'50 ali pa ločiti upravo Osrednjega in celokupnega društva, kar bi bilo itak najbolj praktično radi preglednosti in točnega poslovanja. Medklic gosp. dr. Šnuderla: »Podružnice pristanejo na to ločitev drage volje, že zato, da se jim ne bo očitalo, da nosi kdo drug stroške zanje.«

Ker nastane v teku te debate precejšnje nasprotstvo podružničnih delegatov proti zahtevam Osrednjega društva, poseže vmes predsednik dr. Pretnar ter apelira na strpno in lojalno razpravo o tem predlogu. Poudarja tudi nujno potrebo skupnega dela Osrednjega društva in podružnic in se v par temperamentnih stavkih zavzame proti vsakemu razkrajjanju in razdvajanju med podružnicami in Osrednjim društvom radi malenkosti Din 15.000'—, kolikor bi znesel povišek prispevka. Izraža svoje nezadovoljstvo nad postopanjem nadzornika, ki ni ukrenil, da bi se predsedstvo povabilo na posvetovanje podružnic, ki se je vršilo v istem prostoru pred otvoritvijo skupščine. Predsednik si ne pusti zapirati pota do podružnic, ker hoče roko v roki z njimi skupno delovati.

Ker se je g. dr. Mrak pri svojem utemeljevanju in plediranju za prispevek v višini Din 7'50 obregnil ob Kozjansko podružnico, češ, da nima pravice do delegata, ker nima po pravilih zadostnega števila članov, se priglasi k besedi delegat te podružnice, g. dr. Jenko. Konstatira, da je podružnica že plačala za preteklo in tekoče leto prispevek po Din 5'—, ter upa, da se dovoli podružnici živeti tudi brez doseženega najmanjšega števila 50 članov.

P r e d s e d n i k pojasnjuje, da se je že na širši seji prejšnjega dne sklenilo, da se na tej skupščini ne bo iznašalo vprašanja o pravici zastopstva, ako podružnice še niso plačale prispevkov; pripominja pa, da se bo po sklepu Širšega Osrednjega odbora za bodoče leto postopalo rigorozno.

G. dr. Š n u d e r l opozarja, da je razpravljala skupščina do nastopa g. dr. Mraka povsem mirno in stvarno, dokler ni prišel g. dr. Mrak na dan z besedo o odcepitvi uprave. V temperamentnem izvajanju obžaluje, da g. predsednik ni že koj po padlih besedah o odcepitvi grajal to dr. Mrakovo besedo, pač pa je namesto tega izrekel svoje nevoljo, da ni bil povabljen na posvetovanje podružnic. Predlaga konec debate o prispevku ter naj se o tem predlogu glasuje.

K tej debati se oglasi še dr. S e n j o r, ki se sklicuje na § 41. d) društvenih pravil. Pripominja, da je bil doslej usus, da se k temu sestanku in razgovoru po-

družnic ni vabil predsednik SPD. G. dr. Senjor graja potem tudi še administrativno delo društvene pisarne, ki da je sama kriva, če število naročnikov »Plan. Vestnika« pada. Navaja primere, da se kljub že plačani naročnini »Plan. Vestnik« ni dostavljal.

Predsednik pojasnjuje, da so se njegova izvajanja napačno tolmačila, ker je hotel le apelirati na složno in lojalno sodelovanje. Na očitke društveni pisarni ne more odgovarjati, ker je šele pravkar prevzel predsedstvo; zagotavlja pa, da bo posvetil vso skrb, da se zanikarnosti pri administraciji čimprej korenito odpravijo. Konstatira, da je debata o prispevku zaključena in pozove, da se stavi konkretni predlog na glasovanje.

G. dr. Šnuderl predlaga, naj ostane pri starem in naj znaša prispevek 250 za člana. G. dr. Brilej: »Delegati podružnic imajo itak večino!« Predsednik ugotovi, da je predlog g. dr. Šnuderla sprejet z večino glasov.

VIII. Na predlog g. dr. Senjorja se soglasno izvolijo za poverjenike podružnic za leto 1981. gg.: dr. Podboj — Litija, Ule — Mežica, Šetinc — Jesenice, Beg — Trbovlje, Mayr — Kranj; za namestnike pa: dr. Hrašovec — Celje, dr. Prešeren — Škofja Loka, in Müller — Konjice.

IX. Za nadzornika po § 41. pravil je izvoljen zopet g. dr. Senjor, za namestnika g. dr. Šnuderl in g. Pučnik.

X. K slučajnostim opozarja g. Knafelc na nastalo zmedo pri markiranju, po graničarjih. Predsednik omeni, da se bo treba tudi še o drugih važnih obmejnih zadevah zglasiti pri g. banu; ob tej priliki bo skušal posredovati, da se tudi ta zadeva glede markacij nam ugodno reši.

G. dr. Senjor opozarja na razne zlorabe privatnikov pri markacijah, kar je treba tudi odpraviti.

G. dr. Vovk sporoča, da nimamo pri nobenem nemškem društvu v inozemstvu reciprocitete in toplo priporoča, naj se sprejme ponudba Bergsteiger-Verein-a na Dunaju, ki nudi poleg recipročnih olajšav po zelo številnih kočah v Alpah tudi še druge ugodnosti za člane SPD. Enoglasno sprejeto. — G. dr. Senjor opozarja, naj se o tem obvestijo podružnice in osobito oskrbniki koč.

G. dr. Vovk naglašava važno zadevo glede udeleževanja podružnic; naj ne ostane pri stari praksi, da bi smele graditi podružnice zavetišča le na svojem teritorialnem področju, marveč grade naj se zavetišča tam, kjer so v prvi vrsti res nujno potrebna; ako ena podružnica ne zmore dela, naj stopi več podružnic skupaj. — G. Vran svetuje, naj se kočljiva, opasna pota vsako leto pred sezono pregledajo in eventualne pomanjkljivosti in poškodbe takoj popravijo, da se preprečijo nesreče in opasnosti za turiste.

XI. Soglasno se izvolijo kot delegati za Savez planinskih društev Jugoslavije gg.: dr. Pretnar, dr. Senjor in Hrovatin.

XII. Predsednik poroča, da sta pripravljena dva osnutka novih društvenih pravil, in sicer mariborski (gg. dr. Senjor in dr. Šnuderl) in ljubljanski g. dr. Mraka; na izrednem občnem zboru Osrednjega društva se je izvolil poseben redakcijski odbor. Predlaga, naj se ta odbor dopolni še z zastopniki podružnic. Ta skupni redakcijski odbor naj izdela končni osnutek, ki naj pride na razpravo na bodoči skupščini.

G. dr. Šnuderl pripominja, da sta si osnutka v nekaterih pogledih diametralno nasprotna in naj se sprejme mariborski osnutek za bazo, osobito, ker so se zanj že izrekle vse podružnice.

Predsednik priporoča, naj se podružnice in redakcijski odbor zaenkrat še ne vežejo na en osnutek, dokler ni izdelal skupni redakcijski odbor svojega elaborata na podlagi obeh predloženih načrtov. G. dr. Vovk pripominja, da Osrednje društvo

ni izdelalo nobenega svojega osnutka in se osnutek g. dr. Mraka torej ne sme isto-
vetiti z mnenjem Osrednjega društva. — G. dr. Senjor priznava, da so dosedanja
društvena pravila res slaba in jih je treba postaviti na drugo podlago. Upa, da se
bodo pri skupni mizi dala ustvariti boljša pravila, taka, ki bodo ustrezala in zado-
voljevala tako podružnice kakor Osrednje društvo. V ta namen predlaga v skupni
redakcijski odbor naslednjih 8 zastopnikov podružnic, in sicer gg.: Kranjc Ivan —
Celje, Šetinc Ivan — Jesenice, Pučnik Vojteh — Ljubljana, dr. Prešeren — Škofja
Loka, Marinšek — Novo Mesto, dr. Jenko — Kozje, dr. Maks Šnuderl in dr. Senjor
— Maribor. — Soglasno sprejeto.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključí predsednik ob 13. uri 15 min.
skupščino, zahvaljujoč se vsem delegatom, ki so se z zanimanjem in stvarno udele-
ževali razprav na tem važnem zborovanju. Poziv k složnemu in intenzivnemu delu
sprejmejo vsi zborovalci z živahnim odobravanjem.

Otvoritev nove poti Tržiške podružnice SPD v Karavankah. V nedeljo, dne
20. septembra t. l., je podružnica SPD v Tržiču otvorila novozgrajeno pot
Ob tej priliki se je vršila mala iskrena slovesnost pri Zeleniški koči. (O njej bomo
poročali prihodnjič.)

Obnovljena koča na Pesku Dravinjske podružnice (v Konjicah) je bila na
Veliki Šmaren otvorjena in blagoslovljena. O slavnosti bomo poročali.

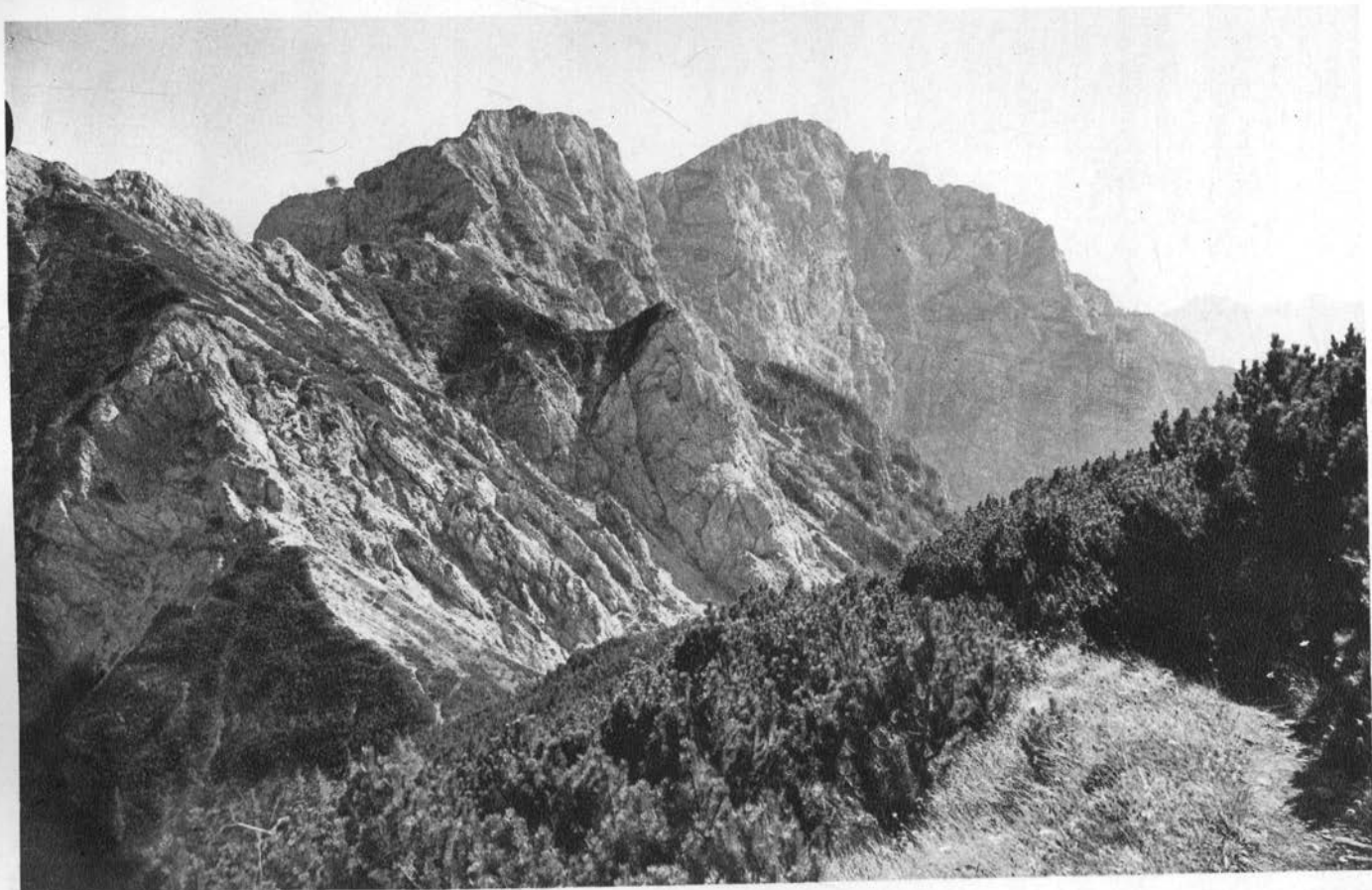
Prvenstveni vzpon v Cmiru. Dne 6. avgusta t. l. je Mirko Kajzelj s to-
varišema Herbertom Drogenikom in Stankom Alekšičem (iz Vinkovcev)
prvenstveno preplezal — v 8 urah — severno steno Cмира iz dna.

Naše slike. — Cmir z Viškov. — Planincu, ki se napoti iz Mojstrane v
Vrata, pade v oči razorani, skalnati stolp, ki se dviga strmo izza položno obdajajo-
čega ga drevja in cretja. Postavljen v ospredje, delno zakriva v ozadju stoječi, bolj
oddaljeni Triglav, da se ta ne more uveljaviti, dokler ne stopiš vštric Cмира. Ni se
pripetilo enkrat in enemu, hitečemu skozi Vrata, da ga je zamenjaval s Triglavom.
Mislimo tudi, da prav nič ne ponižujemo naših snežnikov poglavarja, če rečemo:
zmota glede na veličastvenost Cmirovih sten ni niti tako huda, kakor bi se prvi
hip zdelo.

VSEBINA: Paula Jesih — Jože Lipovec: »Skalaški steber« v sev.-zapadni
steni Škrlatice (str. 201). — Paula Jesih: Severozapadna stena »Rakove Špice«
(str. 202). — Igljč Maks: Severna stena Dolgega Hrbita (str. 203). — Jožef Zazula:
Šaljivo-mučni doživljaji (str. 209). — Obzor in društvene vesti: Prvi slovenski
alpinski film »V kraljestvu Zlatoroga«. Izredni občni zbor SPD 26. VI. 1931
(str. 211). Izredni občni zbor SPD 16. VII. 1931 (str. 212). III. redna skup-
ščina SPD 19. VII. 1931 (str. 215). Otvoritev nove poti Tržiške podružnice SPD
v Karavankah. Obnovljena koča na Pesku. Prvenstveni vzpon v Cmiru (str. 220).
— Naše slike (v tekstu str. 202): Sev.-zapadna stena »Škrlatice« in »Rakove Špi-
ce«; (na prilogi): Cmir z Viškov.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. —
Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je
dr. Josip Pretnar, tajnik TOI v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v
Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovska tiskarna v Ljubljani.)

»Planinski Vestnik« izhaja 12krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto
Din 40.—, za inozemstvo Din 60.—. — Naroča, plačuje, reklamira se
pri Osrednjem Odboru SPD v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za
natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Presedljaj — Konj

Fot. Tavčar Ivo